

جهانی شدن از دیدگاه پاپ

یادکرد

در آستانه هزاره سوم میلادی، «پدیده جهانی شدن» به عنوان یکی از مباحث کلان بین‌المللی مورد توجه و بحث و بررسی اندیشمندان و رهبران حوزه‌های مختلف سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و ارتباطات اجتماعی قرار گرفته است. هر چند بررسی این پدیده در آغاز یک راه طولانی قرار دارد اما تاکنون فرآیند این تلاش نوپا، عرضه برداشت‌ها، نظریات و آرای متنوع و متعارض به عرصه مطالعات بین‌المللی است. در شرایط نوین جهانی، نقش و رسالت دین و رهبران دینی به عنوان مهم‌ترین عنصر و بازیگران حوزه فرهنگ و تمدن، افزایش چشمگیری یافته است. فرآیند دو نظریه «برخورد» و «گفتگوی تمدنی»،

نقش آفرینی اصحاب دین و فرهنگ را در چالش‌های ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی اجتناب‌ناپذیر می‌نماید که نظریه پردازی اندیشمندان و رهبران این حوزه، نقطه آغازین ایفای این نقش به حساب می‌آید. لذا آشنایی و بررسی علمی آرای متفکران مذکور درباره پدیده جهانی شدن، ضرورتی انکارناپذیر به نظر می‌رسد.

پس پاپ ژان پل دوم رهبر کاتولیک‌های جهان از جمله رهبران مذهبی است که همواره با پدیده جهانی شدن در چارچوب مکتب اجتماعی کلیسا برخورداردی فعال داشته است. وی دیدگاه‌های خود درباره ابعاد مختلف این پدیده را بیان و همواره بر به کارگیری آن‌ها تأکید نموده که هدف از نگارش این مقاله بیان و تجزیه و تحلیل آرای

مذکور است. پیرامون این موضوع سؤالات اساسی چون؛ تصور پاپ از پدیده جهانی شدن، الگوی جهانی سازی مطلوب پاپ و توصیه های کاربردی وی، درخور طرح است.

نوع نگاه پاپ

به پدیده جهانی شدن

با توجه به مباحثی که تاکنون درباره پدیده جهانی شدن مطرح شده و آرایش نیروی انسانی که براساس آن شکل گرفته، ضروری است تا در نقطه آغازین مقاله به این پرسش پاسخ داده شود که پاپ چه برداشتی از جهانی شدن دارد؟ به دیگر سخن، پاپ از چه منظری به این پدیده می نگردد؟ آیا جهانی شدن را توطئه قدرت های بزرگ صنعتی علیه ملل و دول در حال توسعه و عقب مانده، یا روند پیروزمندانه و بی بازگشت لیبرال دموکراسی، یا مرحله تازه ای از تاریخ تکاملی حیات اجتماعی بشر و یا چیز دیگری می داند؟^۱ علم در لابه لای گفته های او می توان به پاسخ این سؤالات دست یافت. در طول دهه نود، پاپ در مناسبت های مختلف از موضوع جهانی شدن یاد و دیدگاه های خود را مطرح کرده است. وی در پیام سالروز جهانی صلح در سال ۱۹۹۸ به این مسئله می پردازد و می گوید: «بعد از سال ۱۹۸۹ تحولات ژئوپولیتیکی گسترده توأم با تغییرات عمیق اجتماعی و اقتصادی به وجود آمده است. جهانی شدن اقتصاد در جریان است و آثار

پیشرفت های سریع ناشی از فن آوری های رایانه ای مشاهده می شود. ما در آستانه عصر جدیدی قرار داریم که حامل امیدهای بزرگ و سؤالاتی نگران کننده است. نتایج تحولاتی که در جریان است، چه خواهد بود؟ آیا همه انسان ها خواهند توانست از بازار جهانی شدن بهره مند شوند؟ آیا سرانجام همه انسان ها از موهبت صلح برخوردار خواهند شد؟ آیا روابط بین دولت ها عادلانه تر و منصفانه تر خواهد شد؟ یا این که رقابت های اقتصادی، خصومت های بین ملت ها و کشورها به بی ثباتی بیشتری منجر خواهد شد؟^۱

پاپ ژان پل دوم در جمع اعضای آکادمی پاپی علوم اجتماعی درباره جهانی شدن گفت: «جهانی سازی فی نفسه نه خوب است نه بد، بلکه بستگی به این دارد که انسان ها عملاً چه نوع استفاده ای از این پدیده می کنند و یا خواهند کرد». ^۲ وی که در ملاقات با اعضای بنیاد اخلاق و اقتصاد به این مسئله می پردازد می گوید: «جهانی سازی دو چهره دارد. از یک سو برای بشر مزایای بالقوه دارد و از سوی دیگر می تواند خسارات سنگینی به حیات اجتماعی انسان وارد کند». ^۳

رهبر کاتولیک های جهان با رویکردی مثبت، درباره آثار مفید و سودمند این پدیده برای جامعه بشری می گوید: «جهانی شدن (اقتصاد) می تواند پیامدهای مطلوب هم چون افزایش کارایی و تولید داشته باشد و به توسعه روابط اقتصادی بینجامد و در نهایت به تحکیم روند اتحاد ملت ها و خدمت بیشتر به جامعه بشری منجر گردد». ^۴ در جای دیگر به این

۳- تنزل کمی و کیفی خدمات اجتماعی

۴- تخریب محیط زیست

۵- افزایش شکاف میان اغنیا و فقرا

انتقادهای پاپ

به روند جهانی شدن

زان پل دوم وضعیت و روند کنونی پروسه جهانی شدن را پذیرفتنی نمی داند و انتقادات و اشکالات اساسی را در ابعاد مختلف بر آن وارد می داند. وی در ملاقات با کوفی عنان دبیر کل سازمان ملل متحد گفت: در شرایط جدید، بیشتر اوقات تصمیم هایی که آثار و عواقب جهانی و عمومی دارند، عده محدودی از سران کشورها اتخاذ می کنند. سایر کشورها سخت می کوشند تا خود را با بخشی از تصمیماتی که به نفع شهروندان شان است، تطبیق دهند ولی کشورهای ضعیف تر چاره ای جز پیروی از تصمیمات گرفته شده ندارند که این امر برای ملت ها آثار ناگوار در پی خواهد داشت. لذا اکثریت قریب به اتفاق کشورهای جهان در راستای خدمت به مصلحت عمومی و ایجاد عدالت و هماهنگی اجتماعی دچار ضعف قدرت ملی هستند.^{۱۱}

پاپ وضعیت کنونی را موجب انزوای بسیاری از کشورها می داند که می تواند آثار ناگوار داشته باشد، و می گوید: در جریان جهانی سازی خیلی ها در انزوا قرار گرفته اند.^{۱۲} جهانی سازی به ایجاد تفرقه های جدید منجر شده است. در بستر لیبرالیسم افراطی، فاصله بین کشورهای ثروتمند و فقیر روز به روز بیشتر می شود. در برخی از مناطق

مسئله تأکید می کند که «جهانی سازی صرفاً عواقب ناگوار ندارد. زیرا این پدیده تقریب و شناخت بیشتر انسان های مختلف جهان را امکان پذیر می سازد. این امر زمینه لازم برای ایجاد تفاهم در استفاده از منابع زمین توأم با همبستگی بیشتر را فراهم می کند.»^۵ هم چنین «جهانی سازی حامل امکانات فوق العاده و امیدبخش برای ایجاد خانواده واحد بشری توأم با ارزش های عدالت، برابری و همبستگی است.»^۶

هر چند پاپ بر آثار مطلوب جهانی شدن تأکید دارد اما همواره، عواقب ناگوار و خطرهای ناشی از آن را گوشزد کرده است. وی در این باره می گوید: «ما با دقت و نگرانی، پدیده به اصطلاح جهانی سازی را مورد توجه قرار داده ایم.^۷ این پدیده می تواند خطرهای زیادی داشته باشد.^۸ گسترش بی حد و حصر تجارت جهانی و پیشرفت فوق العاده در زمینه های فن آوری، اطلاع رسانی و تبادل اطلاعات بخشی از روندی پویا هستند که به دنبال آن فاصله بین ملت ها و قاره ها از بین می رود و از سوی دیگر توانایی اعمال نفوذ در صحنه جدید جهانی برای کشورها یکسان نیست بلکه به قدرت اقتصادی و سیاسی آنها بستگی دارد.»^۹

پاپ معتقد است، در صورتی که جهانی شدن صرفاً به قوانین محض بازار به نفع قدرتمندان متکی باشد، این عواقب را به دنبال خواهد داشت.^{۱۰}

۱- اقتصاد به عنوان زیربنا

۲- ایجاد بی کاری

یاب معتقد است که جهانی سازی دو
چهره دارد. از یک سو برای بشر مزایای
بالقوه دارد و از سوی دیگر می تواند
خسارات سنگینی به حیات اجتماعی
انسان وارد کند.

جهان مردم که از فقر، بی ثباتی و ناامنی رنج
می کشند از سر ناچاری و یأس در جستجوی
سرزمین های دیگر هستند و به آن جا فرار
می کنند و هر روز هزاران نفر در این مسیر
سخت و خطرناک قرار می گیرند.^{۱۳}
ژان پل دوم با اذعان به دستاوردهای
مطلوب این پدیده خاطر نشان می کند که
«جهانی سازی فی نفسه تقسیم عادلانه منابع را
تضمین نمی کند و بیشتر اوقات باعث تمرکز
ثروت در دست عده محدودی می شود که
نتایج آن تضعیف حاکمیت ملی کشورهای
ضعیف و ایجاد یک نظام جهانی تحت سلطه
افراد و مراکز خصوصی است. بازار آزاد یکی
از ویژگی های خاص دوران ماست، اما
نیازمندی های انسانی وجود دارد که پاسخ به
آنها نباید به بازار آزاد موکول شود، زیرا این
خطر وجود دارد که آنان در این روند بلعیده
شوند.»^{۱۴}

رهبر کاتولیک های جهان در دیدار با
ملکه انگلستان ضمن یادکرد به پدیده جهانی
شدن می گوید: اگر چه نیروهای جهانی سازی
و عده رفاه و اتحاد بیشتری داده اند، اما فاصله
بین ثروتمندان و فقرا افزایش یافته و عده
زیادی از انسان ها از مزایای پیشرفت فن آوری

کاملاً محرومند.^{۱۵} وی در جای دیگر بر این
مسئله تأکید می کند که «جهانی سازی سبب
افزایش بی کاری در کشورهای پیشرفته و
افزایش فقر در بسیاری از کشورهای جنوب
شده است که این امر باعث شده است که
میلیون ها نفر از بهره مندی از فواید پیشرفت و
رفاه بازمانند.»^{۱۶}

پاپ در سمینار اقتصاد جهانی، از پدیده
جهانی شدن اقتصاد و به خصوص ناهنجاری
بزرگ اقتصادی یعنی «بازی با پول» یاد کرد و
گفت: در روابط اقتصادی، حجم معاملات
کاذب بسیار بیشتر از معاملات واقعی شده،
طوری که انتقال سرمایه بدون ایفای نقش
تولیدی، مستقل از اقتصاد شده است. در این
باره یک مسئله اخلاقی یعنی رابطه صحیح بین
ثروت و کار وجود دارد یعنی این که امروزه
صرفاً از طریق انتقال پول، با سرعت به
ثروت های هنگفت بدون فعالیت اقتصادی
دست می یابند.^{۱۷} در حقیقت، جهانی شدن
بازار به رشد روزافزون کشورهای ثروتمند و
توسعه یافته و فقیرتر شدن کشورهای ضعیف
منجر می شود.^{۱۸}

جهانی شدن مطلوب پاپ

یکی از نکات مهم در مباحث گوناگون
جهانی شدن از دیدگاه پاپ، پاسخ به این
سؤال است که وی به دنبال چه نوع جهانی
شدن است و معیارهای مورد قبول او برای
جهانی شدن، چه چیزهایی می تواند باشد؟
رهبر کاتولیک های جهان در پیامی به
مناسبت عید پاک از این مسئله یاد می کند که

جهانی سازی نباید صرفاً مبتنی بر معیارهای اقتصادی باشد^{۲۳} و بازار آزاد به تنهایی نمی تواند این کار را انجام دهد. زیرا نیازمندی هایی وجود دارند که از قلمرو بازار آزاد بیرون هستند که انسان فی نفسه و براساس شئون انسانی به آنها حق پیدا می کند. بنابراین جهانی سازی مطلوب است که به توسعه جامع و پایدار بینجامد به طوری که هر عضو جامعه بتواند، توانایی های بالقوه خود را اعمال کند.^{۲۴} از سوی دیگر جهانی شدن اقتصاد، دارایی، معاملات و کار، هیچ وقت نباید باعث پایمالی شئون انسان و آزادی و دموکراسی ملت ها شود.^{۲۵}

معیارهای کاربردی جهانی شدن

در بحث گذشته، جهانی شدن مطلوب پاپ بررسی شد. اکنون باید بدانیم که وی برای دستیابی به آن اهداف مورد نظر چه معیارها و راهکارهایی را پیشنهاد می کند؟ نکته اساسی که پاپ همواره بر آن تأکید دارد مبنای انسانی جهانی شدن است، لذا می گوید: انسان می بایست دائماً مورد توجه و محور جهانی شدن و هر طرح اجتماعی دیگری قرار گیرد و این تنها راه ایجاد جامعه جهانی مبنی بر اعتماد و همکاری متقابل و احترام صادقانه است.^{۲۶} همبستگی، مشارکت و اداره این تحولات عمیق، ضمانت اخلاقی است تا انسان ها و ملت ها در روند جهانی شدن، ابزار تلقی نشوند بلکه در تعیین سرنوشت خود نقش فعالی ایفا کنند. در حقیقت جهانی شدن پدیده ای است که باید با

«چنانچه مسیح دوباره زنده می شد، پیمودن حتمی راه عدالت و همبستگی را برای تکوین و تکمیل جهان کنونی به ما نشان می داد. جهانی که در آن خودخواهی مطلق عده ای موجب فقر ملت های متعدد نشود و به حق حیات و حقوق اساسی انسان احترام گذاشته شود و بر استقرار عدالت در همه ابعاد زندگی اجتماعی تأکید ورزد.^{۱۹} در قرن بیست و یکم می بایست جهانی به وجود آورد که در آن افراد و ملت ها، مسئولیت هایی را که در قبال سایر انسان ها و همه ساکنان زمین دارند، تقبل نمایند.^{۲۰} در عصر جهانی شدن، کلیسا می خواهد تا جهان امروز که دهکده جهانی نامیده می شود، بر مبنای محوریت انسان و احترام به حقوق او، توأم با اتحاد و همبستگی بیشتر باشد.^{۲۱}

پاپ در ملاقات با اعضای آکادمی پاپی علوم اجتماعی، در این باره می گوید: جهانی سازی مانند هر مجموعه یا نظام دیگر باید در خدمت انسان، همبستگی و مصلحت عمومی قرار گیرد. این پدیده نباید به نوع جدیدی از استعمار بینجامد بلکه می بایست به تمام فرهنگ ها و مرام های مختلف احترام بگذارد. امیدوارم جهانی سازی صورت گیرد که در خدمت انسان و اجتماع انسانی باشد. بنابراین کلیسا خواهد کوشید تا «جهانی شدن تمام بشر» پیروز شود و نه اقلیت ثروتمند که هدایت علم و فن آوری و منابع زمینی در دست آنان است.^{۲۲}

زان پل دوم، ضمن تأکید بر جهانی شدن همه جانبه می گوید:

نکته اساسی که پاپ همواره بر آن تأکید دارد، مبنای انسانی جهانی شدن است، لذا می‌گوید: انسان می‌بایست دائماً مورد توجه و محور جهانی شدن و هر طرح اجتماعی دیگری قرار گیرد و این تنها راه ایجاد جامعه جهانی مبتنی بر اعتماد و همکاری متقابل و احترام صادقانه است.

سوی جهانی شدن، ضرورت تشخیص این را که چه کسانی می‌بایست ضامن مصلحت عمومی جهان و تحقق حقوق اجتماعی و اقتصادی همگان باشند، واضح‌تر می‌سازد.^{۳۲} اقتصاد نباید الگو و سرعت توسعه را تحمیل کند زیرا توجه به نیازهای مادی نباید به فراموشی ارزش‌های معنوی بکشد.^{۳۳} برای خروج اساسی از بحران جهانی شدن اقتصاد و فائق آمدن بر مشکلات ناشی از آن باید به دو اصل توجه کرد:

۱- زمین متعلق به خداست و استفاده از آن باید بر اساس قوانین الهی باشد و نباید سوء استفاده‌ای بشود.

۲- منابع زمین متعلق به همه انسان‌هاست. این به معنی انکار حق مالکیت نیست بلکه منظور نظم‌دهی مالکیت برای ایفای نقش حقیقی آن است. بر این اساس حتی جستجوی سود مشروع، باید توأم با همبستگی باشد.^{۳۴} از سوی دیگر، رشد آگاهی کشورهای ثروتمند از مسئولیت‌های خود در برابر کشورهای ضعیف درخور تمجید است. تلاش در جهت کاهش یا عفو بدهی‌های خارجی کشورهای ضعیف نشانه‌ای از رشد همبستگی بین‌المللی است. سیاست و اقتصاد توأم با همبستگی ایجاد می‌کند که کشورهای ثروتمند داوطلبانه سوده‌های خود را محدود کنند تا دیگر کشورها و ملت‌ها بتوانند بهره ببرند.^{۳۵}

رهبر کاتولیک‌های جهان نقش سازمان‌های بین‌المللی را در سرانجام پروژه

حکمت هر چه بیشتر اداره شود^{۳۷} و بر برتری سیاست (بر اقتصاد) در این راستا تأکید شود.^{۳۸}

ژان پل دوم با تأکید بر نقش آفرینی سیاستمداران در پروژه جهانی شدن، معیار اصلی فعالیت‌های آنان را گوشزد می‌کند و می‌گوید: اداره بهینه پدیده جهانی‌سازی، به معنای تکیه بر ضرورت‌های اجتناب‌ناپذیر عدالت و همبستگی است.^{۳۹} عدالت می‌بایست در رأس توجهات سیاستمداران قرار گیرد و قوانین بازار آزاد وحشی باید تسلیم عدالت و همبستگی شود، زیرا صلح نتیجه عدالت است.^{۴۰} هم‌چنین به منظور اداره صحیح این پروژه، به جهانی شدن همبستگی نیاز داریم. ایجاد چنین همبستگی جهانی، به دنبال خود فرهنگ، قوانین و نهاد‌های جدید در گستره کشورها و نظام بین‌المللی را می‌طلبد.^{۴۱}

پاپ درباره جهانی شدن اقتصاد، از نکات و معیارهای مهمی یاد می‌کند و می‌گوید: حرکت سریع نظام‌های مالی و اقتصادی به

جهانی شدن از دیدگاه پاپ

۶. پیام پاپ به مناسبت روز جهانی صلح سال ۲۰۰۰.

۷. پیام مشترک پاپ و کریستو داووس رهبر کلیسای ارتدکس یونان - اونیته ۵ می ۲۰۰۱.

۸. پیام پاپ به مناسبت روز جهانی صلح سال ۲۰۰۰.

۹. سخنرانی پاپ در ملاقات با دبیر کل و اعضای کمیته هماهنگی سازمان ملل متحد - پایگاه اینترنتی واتیکان ۱۷ آوریل ۲۰۰۰.

۱۰. نامه رسولی پاپ با عنوان «کلیسا در آمریکا» خطاب به اجلاس شورای اسقف‌های ایرن قاره - همان منبع ۲۲ ژانویه ۱۹۹۹.

۱۱. ملاقات پاپ با دبیر کل و اعضای کمیته هماهنگی سازمان ملل متحد در تاریخ ۱۷ آوریل ۲۰۰۰ - روزنامه اوسرواتوره رومانو ۲۶ آوریل.

۱۲. دیدار پاپ با سفرای مقیم واتیکان به مناسبت آغاز سال نو - اوسرواتوره رومانو ۱۱ ژانویه سال ۲۰۰۰.

۱۳. پیام پاپ به مناسبت روز جهانی مهاجران و پناهندگان - اوسرواتوره رومانو ۶ و ۷ دسامبر ۱۹۹۹.

۱۴. سخنرانی پاپ در جمع اعضای بنیاد اخلاق و اقتصاد - بولتن رادیو واتیکان ۲۸ می ۲۰۰۰.

۱۵. دیدار پاپ با ملکه انگلستان - روزنامه اونیته ۱۱ اکتبر سال ۲۰۰۰.

۱۶. پیام پاپ به مناسبت سال نو میلادی - اوسرواتوره رومانو ۱۱ ژانویه ۲۰۰۰.

۱۷. سخنرانی پاپ در همایش اقتصاد جهان - اوسرواتوره رومانو ۱۵ سپتامبر ۲۰۰۰.

۱۸. سخنرانی پاپ در مراسم ژویله سیاستمداران و نمایندگان مجالس جهان - پایگاه اینترنتی

جهانی شدن مطلوب، انکارناپذیر می‌داند و می‌گوید: برای تکوین جامعه عادلانه‌تر و استقرار صلح پایدارتر در دنیایی که به سوی جهانی شدن حرکت می‌کند، سازمان‌های بین‌المللی وظیفه دارند که برای ترفیع حس مسئولیت‌پذیری در راستای مصلحت عمومی تلاش کنند. ^{۳۶} مسئولان سازمان ملل باید مراقب باشند که قوانینی که جامعه بین‌المللی برای دفاع از شئون انسانی و انسجام جامعه تدوین کرده است، دگرگون نشود. ^{۳۷} علاوه بر این، جهانی شدن اقتصاد که به جهانی شدن جامعه و فرهنگ منجر می‌شود، نقش سازمان‌های غیردولتی روزبه‌روز در حیات بین‌المللی اهمیت می‌یابد. سازمان ملل با توجه به این که نقطه تلاقی کشورها و جوامع مدنی و منافع ملی و نیازمندی‌های مناطق مختلف جهان است، می‌تواند در جهانی شدن همبستگی نقش بسیار مطلوبی ایفا کند. ^{۳۸}

پی‌نوینس‌ها

۱. پیام پاپ، به مناسبت روز جهانی صلح ۱۹۹۸ - پایگاه اینترنتی واتیکان.

۲. روزنامه اوسرواتوره رومانو - ۲۸ آوریل ۲۰۰۱.

۳. سخنرانی پاپ در جمع اعضای بنیاد اخلاق و اقتصاد - پایگاه اینترنتی واتیکان ۱۷ می ۲۰۰۱.

۴. نامه پاپ به اجلاس اسقف‌های آمریکا - همان منبع ۲۳ ژانویه ۱۹۹۹.

۵. سخنرانی پاپ در جمع اتحادیه بین‌المللی انسان‌دوستانه ساراپو - روزنامه اونیته ۱۰ فوریه

۲۰۰۰.

۳۰. سخنرانی پاپ در مراسم ژویله نمایندگان مجالس و دولتمردان جهان - روزنامه اونیره ۵ نوامبر ۲۰۰۰.
۳۱. سخنرانی پاپ در جمع اعضای بنیاد اخلاق و خانواده - روزنامه اوسرواتوره رومانو ۱۸ می ۲۰۰۱.
۳۲. پیام پاپ به مناسبت روز جهانی صلح - پایگاه اینترنتی واتیکان ۱۹۹۹.
۳۳. سخنرانی پاپ در جمع شرکت‌کنندگان سمینار «چهره انسانی برای دنیای جهانی شده» روزنامه‌های اوسرواتوره و اونیره ۱۰ آوریل ۲۰۰۱.
۳۴. سخنرانی پاپ در ژویله کشاورزان - روزنامه‌های کوریره دلا سرا، اونیره، لارپوبلیکا ۱۴ نوامبر ۲۰۰۰.
۳۵. ملاقات پاپ با کوفی عنان دبیرکل سازمان ملل متحد - بولتن رادیو واتیکان ۹ آوریل ۲۰۰۰.
۳۶. پیام پاپ به مناسبت روز جهانی صلح - پایگاه اینترنتی واتیکان ۱۹۹۸.
۳۷. پیام پاپ به مناسبت عید پاک - روزنامه اوسرواتوره رومانو ۲۶ آوریل ۲۰۰۰.
۳۸. ملاقات پاپ با دبیرکل و اعضای کمیته هماهنگی سازمان ملل متحد - پایگاه اینترنتی واتیکان ۱۷ آوریل ۲۰۰۰.
۳۹. سخنرانی پاپ در مراسم مذهبی یکشنبه - روزنامه لارپوبلیکا ۹ ژوئن ۲۰۰۱.
۴۰. واتیکان ۴ نوامبر ۲۰۰۰.
۱۹. پیام پاپ به مناسبت عید پاک - روزنامه اوسرواتوره رومانو ۲۶ آوریل ۲۰۰۰.
۲۰. ملاقات پاپ با دبیرکل سازمان ملل متحد - روزنامه اونیره ۹ آوریل ۲۰۰۰.
۲۱. سخنرانی پاپ به مناسبت ژویله مهاجران و سیاران - پایگاه اینترنتی واتیکان ۲ ژوئن ۲۰۰۰.
۲۲. سخنرانی پاپ در جمع اعضای پاپی علوم اجتماعی - همان منبع ۲۷ آوریل ۲۰۰۱.
۲۳. نامه ارشادی پاپ به مجمع عمومی جنبش جهانی کارگران مسیحی در برزیل - بولتن رادیو واتیکان ۱۲ می ۲۰۰۰.
۲۴. پیام پاپ به مناسبت روز جهانی صلح - پایگاه اینترنتی واتیکان ۱۹۹۹.
۲۵. سخنرانی پاپ در مراسم بزرگداشت روز جهانی کارگر - روزنامه کوریره دلا سرا سوم می ۲۰۰۰.
۲۶. پیام پاپ به مناسبت روز جهانی صلح - پایگاه اینترنتی واتیکان ۱۹۹۸.
۲۷. سخنرانی پاپ در مراسم ژویله کارگران - روزنامه لارپوبلیکا ۳ می ۲۰۰۰.
۲۸. پیام پاپ به کنگره بین‌المللی جهانی شدن اقتصاد و خانواده - بولتن رادیو واتیکان ۲۸ نوامبر ۲۰۰۰.
۲۹. سخنرانی پاپ در مراسم مذهبی یکشنبه - روزنامه لارپوبلیکا ۹ ژوئن ۲۰۰۱.

محمدحسین میرزاآقایی*